

Anna Tasanen, Anna Tirri

Yhteistyön toteutuminen päiväkodin kasvattajien sekä lasten vanhempien näkökulmasta

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi

Sosiaaliala

Opinnäytetyö

26.10.2012

Tekijät Otsikko Sivumäärä Aika	Anna Tasanen, Anna Tirri Yhteistyön toteutuminen päiväkodin kasvattajien sekä lasten vanhempien näkökulmasta 31 sivua + 1 liite Syksy 2012
Tutkinto	Sosionomi
Koulutusohjelma	Sosiaaliala
Suuntautumisvaihtoehto	Sosiaaliala
Ohjaajat	Lehtori Aini Ronkainen Lehtori Arto Salonen
<p>Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää yksityisen helsinkiläisen päiväkodin 3–6-vuotiaiden lasten vanhempien ja kasvattajien mielipiteitä ja kehittämisideoita heidän yhteistyöstään. Teoreettisena viitekehyksenä työssämme on kasvatuskumppanuus.</p> <p>Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, ja aineistonkeruumenetelmänä käytimme puolistrukturoitua haastattelua. Haastattelumme toteutui kyselylomakkeen avulla, johon olimme laatineet tiettyjen teemojen pohjalta avoimia kysymyksiä. Kyselylomake jaettiin kaikille 3–6-vuotiaiden lasten vanhemmille ja ryhmän kasvattajille. Kyselylomakkeeseen vastasi yhdeksän lapsen vanhemmat ja kaksi kasvattajaa. (Liite1.) Aineistonanalysointimenetelmänä käytimme teemoittelua. Teemat nousivat kyselyn vastausten keskeisimmistä kokonaisuuksista. Teemoina olivat yhteistyön alkaminen ja toteutuminen, päivähoidon aloitus, päivittäiset keskustelut, kasvatustietokeskustelut, dialogisuus ja yhteistyön kehittäminen.</p> <p>Tuloksista ilmenee, että yhteistyö lasten vanhempien ja kasvattajien välillä toteutuu pääosin hyvin. Vanhempien ja kasvattajien mukaan yhteistyö vaatii molemminpuolista avoimuutta. Suurin osa vanhemmista haluaisi tietää lastensa päivästä enemmän, ja puolestaan kasvattajat haluaisivat tietää lasten kotona tapahtuvista asioista. Kehitysideoiksi nousivat kommunikoinnin ja asioiden tiedottamisen parantaminen.</p> <p>Tuloksista voidaan päätellä, että yhteistyön toteutuminen vaatii molemmilta osapuolilta joustamista ja toistensa kunnioittamista päiväkodin arjessa. Tärkeintä on, että kumppanukset työskentelevät yhdessä yhteisten päämäärien mukaisesti. Onnistuneen tuloksen saavuttamiseksi sekä kasvattajien että vanhempien täytyy osallistua ja sitoutua työhön oman parhaansa mukaan.</p>	
Avainsanat	Varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, dialogisuus

Authors Title Number of Pages Date	Anna Tasanen, Anna Tirri Co-operation from Daycare Pedagogues' and Children's Parents Viewpoints 31 pages + 1 appendice Autumn 2012
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructor(s)	Aini Ronkainen, Senior Lecturer Arto Salonen, Senior Lecturer
<p>The purpose of this Bachelor's thesis was to gather development ideas about partnership created by parents of 3–to 6–year-old children and educators of a private day-care center in Helsinki. The theoretical framework of this study was educational partnership.</p> <p>This study was qualitative. As for methods, a questionnaire was sent to all parents and educators of this group. Nine parents and two educators responded to the questionnaire. There were open questions about prepared themes in the questionnaire. (Appendice1.) As an analysis method of the material we used thematicalisation. The themes arose from the most essential entities of the answers to the questions in the questionnaire. The themes were beginning and realizing the partnership, starting the day-care, daily discussions, educational discussions, dialog and development of partnership.</p> <p>The results showed that partnership between the parents and the educators worked rather well. Partnership required mutual openness. Most of the parents wanted to know more about their child's day. In turn the educators wanted to know more about the children's home life. The development ideas were about better communication and information.</p> <p>This may demonstrate that partnership requires respect for others on both sides in everyday daycare. The most important thing is that the partners work together for common goals. In order to achieve a successful result both the educators and the parents must participate and commit themselves to this work as well as they can.</p>	
Keywords	Early Childhood Education, Educational partnership, Dialog

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa	2
2.1	Kasvatuskumppanuuden tavoitteet	2
2.2	Dialogisuus vuorovaikutuksessa	4
2.3	Hilton Davisin kumppanuusmalli	7
3	Prosessin kuvaus	7
3.1	Tutkimustehtävä ja aineistonhankinta	8
3.2	Tutkimuskysymykset	11
3.3	Teemoittelu aineiston analysointimenetelmänä	11
4	Tulokset	12
4.1	Yhteistyön alkaminen ja toteutuminen	13
4.2	Päivähoidon aloitus	14
4.3	Päivittäinen vuorovaikutus	16
4.4	Kasvatuskeskustelut	18
4.5	Dialogisuus	19
4.6	Yhteistyön kehittäminen	20
5	Johtopäätökset	21
6	Pohdinta	26
	Lähteet	30
	Liitteet	
	Liite 1. Kirje vanhemmille ja työntekijöille	

1 Johdanto

Lasten vanhemmilla on ensisijainen kasvatusoikeus ja –vastuu. Lasten, varhaiskasvatuksen kasvattajien ja vanhempien kasvatuksellinen kumppanuus, vuorovaikutus ja yhteistyö ovat hyvän varhaiskasvatuksen olennainen osa (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002).

Kasvatuskumppanuus merkitsee hyvää yhteyttä varhaiskasvatuksen kasvattajien, lasten ja vanhempien välillä. Se on perheen sisäisen asiantuntemuksen ja kasvattajien ammatillisen asiantuntemuksen kohtaamista ja vuorovaikutusta. Kohtaaminen vaatii varhaiskasvatuksen ammattilaisilta monipuolista osaamista, vuorovaikutustaitoja ammatillisen näkemyksen esiintuomiseen ja vanhempien kokemuksen kuunteluun ja ymmärtämiseen. (Helsingin kaupungin sosiaalivirasto:2007.)

Opinnäytetyön aiheena on yhteistyön toteutuminen päiväkodin kasvattajien sekä 3–6-vuotiaiden lasten vanhempien näkökulmista. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Keräsimme aineiston kyselylomakkeen avulla (Liite1). Aineiston analysointimenetelmänä käytimme teemoittelua.

Työelämäkumppaniksi valitsimme helsinkiläisen yksityisen päiväkodin, koska heiltä tuli toive tutkia yhteistyötä vanhempien ja päiväkodin kasvattajien välillä. Jaoimme kyselylomakkeen kaikille päiväkodin 3–6-vuotiaiden lasten vanhemmille sekä ryhmän kasvattajille (Liite1). Päiväkodin 3–6-vuotiaiden lasten ryhmässä on viisi kasvattajaa ja 30 lapsen vanhemmat. Opinnäytetyömme tutkimuskysymyksenä oli selvittää päiväkodin kasvattajien ja lasten vanhempien ajatuksia heidän yhteistyöstään sekä heidän ajatuksiaan siitä, miten yhteistyötä tulisi kehittää.

Löysimme aiempia opinnäytetöitä liittyen kasvatuskumppanuuteen, mutta niissä oli käsitelty vain joko vanhempien tai päiväkodin kasvattajien näkökulmaa kasvatuskumppanuuteen ja heidän väliseen yhteistyöhön liittyen. Molempien mielipiteet kasvatuskumppanuuden toteutumisesta tulisi huomioida tasavertaisesti.

Opinnäytetyö antaa yhteiskunnallisesti merkittävää tietoa siitä, kuinka vanhempien ja kasvattajien ajatukset yhteistyön toteutumisesta poikkeavat toisistaan, sillä usein tutkitaan juuri vain toista osapuolta.

Teoreettisina lähtökohtina opinnäytetyössämme ovat kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa, dialogisuus sekä Hilton Davisin kumppanuusmalli. Tutustuimme valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan ja Helsingin varhaiskasvatussuunnitelmaan. Ajankohtaisena materiaalina käytimme Marjatta Kekkosen tuoretta väitöskirjaa ”Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä”. Opinnäytetyön keskeisiä teoreettisia käsitteitä ovat varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, Hilton Davisin kumppanuusmalli ja dialogisuus.

2 Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa

Valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Vasu 2005:31) vanhempien ja kasvattajien välinen kasvatusyhteistyö määritellään kasvatuskumppanuudeksi. Siinä todetaan, että vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallistua omaa lastaan koskeviin kasvatuskeskusteluihin ja lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan kasvattajien ja vanhempien tietoista sitoutumista ja toimimista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. (Kaskela – Kekkonen 2006:17.)

2.1 Kasvatuskumppanuuden tavoitteet

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on, että lapsi toimijana ja oman elämänsä kokijana tulee kokonaisvaltaisesti nähdyksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi (Kaskela – Kekkonen 2006:17). Yhtenä kumppanuusperusteisen yhteistyön tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman varhain lapsen erityisen tuen tarve ja yhdessä vanhempien kanssa etsiä sopivat toimintatavat lapsen tukemiseksi (Vasu 2005:31).

Lapset viettävät suuren osan päivästä päiväkodissa ja vanhempien oikeus on saada tietoonsa mitä päivän aikana on tapahtunut. Toisaalta kasvattajat tarvitsevat tietoa kotoa tapahtuvista asioista. Lapsen kasvun, kehittymisen ja oppimisen tukemisessa vanhemmat ja varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat kumppaneita. Kasvatuskumppanuus on eri osapuolten tasavertaista vuorovaikutusta, jossa vanhempien ja kasvattajien erilainen asiantuntemus ja tietämys yhdistyvät. Vanhempien tulee saada osallistua oman lapsensa kodin ulkopuoliseen varhaiskasvatukseen sekä sen suunnitteluun ja arviointiin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002.)

Kasvatuskumppanuus on parhaimmillaan dialogia eli tasavertaista ja arvostavaa keskustelua kasvattajan ja vanhemman välillä. Arkilähtöisyys kasvatuskumppanuudessa näkyy arkirutiinien sopimisessa. Kasvattajien ja vanhempien tulisi keskustella päivittäin lapsen asioista vienti- ja hakutilanteissa. Päiväkodilla ja lasten vanhemmilla on oikeus osallistua lapsen kasvatukseen ja hyvinvoinnin tukemiseen. Luottamuksellisessa suhteessa kasvattajat arvostavat vanhempien näkemystä omasta lapsestaan ja vanhemmat puolestaan luottavat kasvattajien ammatilliseen osaamiseen. (Hämäläinen 1999:Liite1.)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on palvella lasten kehityksen ja oppimisen tavoitteita ja edistää lasten henkilökohtaista hyvinvointia. Tähän kokonaisuuteen kuuluu kolme osin toistensa kanssa linkittyvää tehtävää: hoitaminen ja huolenpito, kasvattaminen sekä lasten opettaminen. Kasvatuskumppanuudessa varmistetaan lapsille tarkoituksenmukainen päivähoito ja varhaiskasvatus yhteistyössä vanhempien kanssa. Siinä on kysymys vanhempien ja kasvattajien rakentavasta asennoitumisesta yhteiseen kasvatustehtävään. (Sosiaalivirasto 2007.)

Kumppanuuden periaate asettaa kasvattajan ja vanhemman asiantuntijuudet rinnakkaisiksi ja samanveroisiksi sekä vaatii tulkitsemaan uudelleen vallitsevia näkemyksiä osapuolten keskinäisestä suhteesta. Painotetaan, että vanhemmat tulisi hyväksyä varhaiskasvatuksessa pedagogisiksi kumppaneiksi eikä pitää heitä vain asiakkaina. (Alasuutari 2010:21.)

Päiväkodin kasvattajien ja lasten vanhempien näkemykset lapsen kasvatuksesta sekä kasvatuskumppanuudesta saattavat poiketa toisistaan. Kasvattajien ja vanhempien vuorovaikutuksen toimivuuteen on todettu vaikuttavan kolme seikkaa. Nämä seikat ovat kasvattajan ja vanhemman kulttuuristen uskomusten ja arvojen yhteensopivuus, perheen sosioekonominen, etninen ja kulttuurinen tausta sekä kasvattajien uskomukset, arvot ja toimintamallit. Myös vuorovaikutukseen liittyvät arvot, uskomukset ja toimintamallit, joita kasvattajat ovat omaksuneet omassa lapsuudessaan vaikuttavat heidän omiin hoito- ja vuorovaikutuskäytäntöihinsä. (Kekkonen 2012:60.) Jotta molempien näkemykset olisivat yhtenevät, on molempien osapuolten tärkeää tietää toistensa näkemykset lapsen hyvinvoinnista ja kasvatuksesta. Lisäämällä yhteistyötä näkemysten eroavaisuuden kuilua pystytään kaventamaan.

Terveen kasvun lisäksi on tärkeää auttaa jokaista lasta kokemaan itsensä hyväksytyksi. Jokaista lasta tulee auttaa onnistumaan niissä arkisissa haasteissa, joita kukin ympäristö tuo. Tämä tapahtuu kiinnittämällä huomiota sekä myönteisten edellytysten vahvistamiseen että ongelmien torjuntaan ja korjaamiseen. Kasvatuskumppanuus on tällaista toimintaa. Siinä vahvistetaan kodin ja varhaiskasvatuksen yhteistä toimintaa lapsen hyvinvoinnin varmistamiseksi. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2012.)

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan jokaiselle päiväkodissa olevalle lapselle yhdessä vanhempien kanssa ja sen toteutumista arvioidaan ja seurataan säännöllisesti sekä kasvattajien kesken että vanhempien kanssa. Suunnitelman perusteella kasvattajat voivat toimia johdonmukaisesti ja lapsen yksilölliset tarpeet tiedostaen. Varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan vanhempien kanssa yhteistyön toimintatavoista. Kasvattajat huolehtivat siitä, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelma muodostaa toimivan kokonaisuuden. (Stakes 2005:32 – 33.)

Päiväkodissa varhaiskasvatuksen laadun arviointi mahdollistaa vanhempien osallistumisen kasvatusta koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon. Näin vanhemmat saavat tietoa varhaiskasvatuksesta. Perheille, kasvattajille ja hallinnolle varhaiskasvatussuunnitelma antaa yhteisen perustan ja käsitteet keskustella varhaiskasvatuksesta, sen tavoitteista, vahvuuksista ja kehittämishaasteista. Arvioimalla toimintaa vanhemmat saavat mahdollisuuden vaikuttaa ja siten osallistua lapsensa elämään varhaiskasvatuksessa. Näin vanhempien osallisuus vahvistuu. (Hujala 2011:312.)

2.2 Dialogisuus vuorovaikutuksessa

Dialogin tarkoituksena on saavuttaa uusi yhteinen ymmärrys, jota ei voi yksin saavuttaa. Dialogia on pidetty yhtenä keskeisenä osana sosiaalista vuorovaikutusta. (Mönkkönen 2002:33.) Sosiaalisesta vuorovaikutuksesta voidaan löytää viisi perustasoa, joita kutsutaan seuraavilla käsitteillä: tilanteessa olo, sosiaalinen vaikuttaminen, peli, yhteistyö ja yhteistoiminta. Asiakastyön vuorovaikutuksessa ensimmäistä tasoa, tilanteessa oloa, voidaan kuvata niin, että molemmat osapuolet tietävät olevansa tietyssä suhteessa, mutta kumpikaan ei asetu suhteeseen vakavissaan. Kummallakaan ei ole aitoa kiinnostusta vuorovaikutukseen. Sosiaalisen vaikuttamisen tasolla, toinen osapuoli käyttää selvästi valtaa ja toinen osapuoli jää tilanteesta varjoon. Tällaisesta tilanteesta voidaan puhua asiantuntijavaltana tai asiakasvaltana. Pelisuhdetta asiakassuhteessa

kuvaa tilanne, jossa toinen tai molemmat pelaavat tiettyjen asiakastyön pelisääntöjen mukaisesti. Yhteistyösuhteessa puolestaan molemmat osapuolet sitoutuvat yhteisiin päämääriin ja pyrkivät näihin. Korkein sosiaalisen vuorovaikutuksen taso on yhteistoiminnallisuus. Yhteistoiminnallisuus on sosiaalisen vuorovaikutuksen harvinaisia kohtauksia, joissa syntyy molemminpuolinen luottamus sekä vaikuttavuus. (Mönkkönen 2002:43.)

Kasvatuskumppanuuden vuorovaikutuksellista sisältöä tulee etsiä dialogisuudesta. Dialogi syntyy keskustelussa, kommunikaatiossa ja vuorovaikutuksessa. (Kekkonen 2012:54.) Dialogisuus on kahden subjektin, tässä tapauksessa vanhempien ja kasvattajien välistä vuorovaikutusta. Dialogisuudessa osapuolet kohtelevat toisiaan tasavertaisina kumppaneina kunnioittaen toistensa subjektiutta. Sosiaalipedagogisessa ihmisyydessä dialogisuutta pidetään ihanteellisena toisen ihmisen kohtaamisena, johon kasvattajan ja asiakkaan suhteessa tulisi pyrkiä. Kyse on luottamuksellisen, keskinäiseen kunnioitukseen ja avoimuuteen perustuvan asiakassuhteen rakentamisesta. (Hämäläinen 1999:LIITE 1.)

Kasvatuskumppanuudessa tarvitaan dialogisuutta eli tasavertaista vuorovaikutusta. Dialogisuus on kahden tai useamman keskustelijan välistä aktiivista, sitoutunutta, vastavuoroista, kunnioittavaa, avointa ja vilpitöntä kommunikaatiota. Dialogisuus vaatii luottamuksen ja pyrkimystä yhteisymmärrykseen. (Järvinen-Laine- Hellman-Suominen, 2009: 119.) Kasvatuskumppanuus voidaan ymmärtää tasavertaiseksi vuorovaikutukseksi. Keskustelujen sisältö syvenee, kun kasvattajien ammatillinen asiantuntemus ja vanhempien oman lapsensa tuntemus ovat aidossa dialogissa keskenään (Kaskela – Kekkonen 2006:17).

Kasvattaja sitoutuu toimimaan keskinäisen kuulemisen, kunnioituksen, tasavertaisuuden ja dialogisuuden mukaisesti varhaiskasvatuksessa olevien lasten ja heidän perheidensä kanssa. Kasvatuskumppanuudessa kasvattajien ja vanhempien jatkuvat vuoropuhelut antavat tilaa puheeksi ottamiselle. Pohdinnassa voi olla niin tavanomaisia vastoinkäymisiä kuin vakavampiakin ongelmia tai lapsen erityisiä tarpeita. Kasvatuskumppanuudessa tavoitteina on heti varhaiskasvatussuhteen alussa riittävä luottamus sekä hankalien asioiden puheeksi ottaminen. (Kaskela – Kekkonen 2006:18 – 21.)

Kumppanuus voidaan yhteiskunnallisella tasolla tulkita vuoropuheluksi, jossa lapsen osallisuutta ja mahdollisuuksia kulttuuriseen, sosiaaliseen ja kognitiiviseen

pääomaan edistetään vanhempien ja kasvattajien vuoropuhelussa kehkeytyvinä lapsen kehityksellisinä panoksina. Tällöin kasvatusta ymmärretään osapuolien yhteiseksi yritykseksi, jossa kaikki käytettävissä olevat resurssit ja tieto lapsesta tulisi ottaa käyttöön yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. (Kekkonen 2012:31.)

Vanhempi ottaa asiantuntijan aseman ja roolin silloin, kun hän jakaa neuvon kasvattajalle. Kun taas kasvattaja kysyy neuvoa vanhemmalta, hän tarjoaa hänelle asiantuntijaseman. Vanhemman kasvatuksellisia neuvonantotilanteita on selvästi vähemmän kuin kasvattajan neuvonantoja. Tilanteiden vähyys merkitsee sitä, että vanhemmalle ei yleensä oleteta kasvatuksellisen asiantuntijan asemaa niin kuin kasvattajalle. Vanhemmat myös tarjoutuvat lapsensa asiantuntijoiksi useammin kuin työntekijät heiltä tätä roolia odottavat. (Alasuutari 2010:114.) Tämä tarkoittaa sitä, että työntekijät luottavat usein herkemmin omaan kuin vanhempien asiantuntijuuteen.

Kasvatuskumppanuutta voidaan ajatella aikuisjohtoisuuden tai aikuislähtöisyyden sijasta lapsilähtöisyyden näkökulmasta. Tällöin keskiössä on lapsi eikä niinkään kasvattajat ja vanhemmat, jotka tekevät päätöksiä lapsen asioista. Myönteisen minäkuvan kehittymisen kannalta lasten on tärkeää saada tehdä omia valintoja, kokea onnistumisia ja oman elämänhallinnan tunnetta varsinkin silloin, kun heidän toimintansa on riippuvaista ympäristön avusta. (Viittala 2006:108.)

Luottamus rakentuu kuulemisen ja kunnioituksen periaatteista. Luottamuksen syntyyn tarvitaan aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua. Useimpien vanhempien mielestä luottamus varhaiskasvatukseen ammatilaisiin rakentuu kasvattajan ja lapsen välisestä suhteesta, siitä millä tavalla kasvattajat välittävät tietämystään ja tuntemustaan lapsesta heidän vanhemmilleen. Tarvitaan rehellisyyttä kasvattajan havainnoinnissa ja uskallusta kertoa niistä. Lisäksi tarvitaan kuulevaa ja kunnioittavaa tapaa ottaa asiat puheeksi. Lapset tarvitsevat ympärille kasvattajia ja perheet kasvatuskumppaneita, jotka ovat aitoja, lämmin henkisiä ja empaattisia. (Kaskela – Kekkonen 2006:36 – 37).

Kasvatustarpeiden voidaan nähdä etenevän Maslowin tarvehierarkiaa noudattaen. Aluksi kasvattajat ja vanhemmat keskusteleval lapsen fyysiseen terveyteen, turvallisuuteen ja lapsen perustarpeisiin liittyvistä asioista. Vuorovaikutuksen edetessä kasvattajien ja vanhempien välistä keskustelua käydään lapsen vertaisryhmään ja kasvatusyhteisöön kuulumisesta. Seuraavassa vaiheessa on kyse kuulemiseen ja kunnioi-

tukseen perustuvasta vuorovaikutuksesta, jossa osapuolet rohkaistuvat puhumaan myös lapsen kehityksestä ja oppimisesta. Viimeisessä vaiheessa, jossa kumppanuus perustuu molemminpuoliseen sitoutumiseen kasvattajat ja vanhemmat rakentavat yhteistä ymmärrystä lapsen varhaiskasvatuksesta, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. (Kekkonen 2012:57 – 58.)

2.3 Hilton Davisin kumppanuusmalli

Kasvatuskumppanuus riippuu vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välille kehittyvästä suhteesta. Hilton Davisin kumppanuusmalli jakautuu erilaisiin osaluokkiin, joista kumppanuus syntyy. Nämä ovat läheinen yhteistyö, yhteiset tavoitteet, täydentävä asiantuntijuus, molemminpuolinen kunnioitus, neuvottelemine, kommunikatio, rehellisyys ja joustavuus. (Davis 2003:42.)

Kumppanuusmallin lähtökohtana on, että kumppanukset työskentelevät yhdessä. Onnistuneen tuloksen saavuttamiseksi sekä kasvattajien että vanhempien täytyy osallistua ja sitoutua työhön parhaansa mukaan. Kumppanuusmalli vaatii yhteisiä tavoitteita. Vaikka vanhemmat ja kasvattajat ovat selvästi erilaisia, heidän asiantuntemuksensa ja muut ominaisuudet täydentävät toisiaan ja ovat yhtä tärkeitä. Kumppanuussuhde edellyttää toteutuakseen molemminpuolista kunnioitusta eli heidän tulee hyväksyä toistensa samanarvoisuus. Erimielisyyksiä syntyy aina ja ne tulee ratkaista. Kun kumppanuussuhde perustuu neuvotteluun, tällaisten tilanteiden todennäköisyys pienenee. Onnistuakseen kumppanuusmallissa, tarvitaan kommunikaatiotaitoja, kuten oikeita olosuhteita, tarkkaa kuuntelemista ja tulkitsemista, rehellisyyttä sekä asianmukaista vastaamista. Kumppanuuden täytyy olla joustavaa, jotta muutoksiin osataan sopeutua oikealla tavalla. (Davis 2003:42 – 44.)

3 Prosessin kuvaus

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää helsinkiläisen yksityisen päiväkodin kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön toteutumista 3–6-vuotiaiden ryhmän lasten vanhempien ja kasvattajien näkökulmasta. Ryhmässä on kokopäiväisiä lapsia 24 ja puolipäiväisiä lapsia 12. Kyseisessä ryhmässä on myös kuusi sisarusparia, jolloin vanhempia on yhteensä 30. Ryhmässä on viisi kasvattajaa. Päiväkodin työntekijöitä kutsutaan tässä

opinnäytetyössä kasvattajiksi. Tutkimuslupa opinnäytetyöhön saatiin päiväkodin johtajalta.

3.1 Tutkimustehtävä ja aineistonhankinta

Opinnäytetyö on laadullinen, koska sen avulla uskomme saavamme parhaimmat mahdolliset tulokset työhömme. Kohderyhmänä on niin pieni joukko tapauksia, että kvantitatiivinen tutkimus ei olisi antanut tarvittavaa ja riittävää ymmärrystä aiheesta.

Kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan yksinkertaisimmillaan aineistoa, mikä on ilmiänsuhtaan tekstiä. Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään usein pienen määrään tapauksia, ja pyritään analysoimaan niitä mahdollisimman perusteellisesti. Aineiston tieteellisyyden kriteeri ei ole sen määrä vaan laatu. Laadullisessa tutkimuksessa voidaan lähteä liikkeelle mahdollisimman puhtaalta pöydältä ilman ennakkoluuloja tai määritelmiä. (Eskola – Suoranta 1998:15 – 19.)

Valitsimme kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän, koska halusimme saada mahdollisimman monipuolisia sekä rikkaita vastauksia. Tutkimuksemme tapauksien määrä oli pieni, jolloin pystyimme keskittymään tutkimuksemme tulosten määrän sijasta laatuun. Meillä ei ollut tulosten suhteen ennako-odotuksia, joten pystyimme luottamaan tutkimuksemme tuloksiin totuutena. Käytimme aineistonhankintamenetelmänä kyselylomaketta. Toimitimme päiväkodin kaikille ryhmän lasten vanhemmille ja kasvattajille esittelykirjeen itsestämme ja opinnäytetyöaiheestamme sekä kyselylomakkeen. Annoimme jokaiselle myös kirjekuoren, jossa kyselylomake tuli palauttaa. (Liite1.)

Kyselylomake oli ainut järkevä vaihtoehto aineistonhankintamenetelmäksi, koska aiheet saattoivat olla molemmille osapuolille arkoja ja henkilökohtaisia. Kyselylomakkeiden avulla vastaajat pysyivät nimettöminä ja heitä ei pystytty erottelemaan muista vastanneista. Koska vastaajien anonymiteetti oli huomioitu, he uskalsivat mahdollisesti kertoa vaikeistakin asioista. Kyselylomake mahdollisti myös sen, että vanhemmat ja kasvattajat saivat rauhassa miettiä vastauksiaan. Vastaajat eivät voineet vedota kiireeseen, sillä vastausaikaa oli kuukausi. Kyselylomake jaettiin kaikille ryhmän kasvattajille sekä lasten vanhemmille, jolloin kaikilla halukkailla oli tasavertainen mahdollisuus vastata ja näin ollen päästä mahdollisesti vaikuttamaan asioihin.

Opinnäytetyössä käytimme puolistrukturoitua haastattelua, jota nimitetään teemahaastatteluksi. Se sopii hyvin tähän opinnäytetyöhön käytettäväksi, koska kohteena ovat intiimit, arat ja heikosti tiedostetut asiat. Haastattelu kohdistuu ennalta valittuihin teemoihin. (Metsämuuronen 2008:41.) Aineistonkeruumenetelmänä käytimme kyselylomaketta, jossa oli tietyistä teemoista ennakoon valmistetut avoimet haastattelukysymykset (Liite1). Teemat muodostimme tutustumalla Varhaiskasvatusta ammattitaidolla-kirjaan, jossa esitellään kasvattajien ja vanhempien yhteistyöhön liittyviä osa-alueita.

Kasvattajan tulee osata havainnoida ja kuunnella lasta. Sen lisäksi kasvattajan tulee mahdollisuuksien mukaan tutustua lapsen elämään ja perheeseen kokonaisuudessaan. Tämä onnistuu ainoastaan tekemällä yhteistyötä vanhempien kanssa. (Järvinen – Laine – Hellman-Suominen 2009: 34.) Sen vuoksi ensimmäinen teema on yhteistyö.

Varhaiskasvattajien on hyvä tietää lapsesta ja perheen elämäntilanteesta mahdollisimman paljon jo heti päivähoidon alkaessa. Tutustuminen uuteen päivähoitopaikkaan ennen päivähoidon alkamista on tärkeää niin lapsen kuin kasvattajienkin kannalta. (Järvinen – Laine – Hellman-Suominen 2009: 34-35.) Tämän vuoksi toinen teemoista on päivähoidon aloitus.

Yhteistyön perustana on, että selvitetään lapsen elämäntilanne ja kehitysvaihe sekä vanhempien aktiivisuus ja osallistumishalu. Luontevia mahdollisuuksia arvostavalle vuorovaikutukselle ovat muun muassa päivittäiset kohtaamiset lasta tuodessa päiväkohtiin ja hakiessa päiväkodista sekä ennalta sovitut kasvatuskeskustelut. (Järvinen – Laine – Hellman-Suominen 2009: 164.) Seuraaviksi teemoiksi muodostuivat vienti- ja hakutilanteet sekä kasvatuskeskustelut.

Päiväkodin perusta on vanhempien ja kasvattajien välisessä yhteistyössä. Kodin ja päiväkodin välisen yhteistyön tulee perustua toista kunnioittavaan vuorovaikutukseen. Se edellyttää hyviä kommunikointitaitoja ja halua ymmärtää toista. Dialogisuus voidaan nähdä ihanteellisena vanhemman ja kasvattajan kohtaamisena. (Järvinen – Laine – Hellman-Suominen 2009: 164.) Sen vuoksi dialogisuus toimii kyselylomakkeessa yhtenä teemana.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli kuulla vanhempien ja kasvattajien omia näkemyksiä siitä, kuinka yhteistyötä voisi mahdollisesti kehittää. Sen vuoksi viimeinen teema kyselylomakkeessa oli kehittäminen.

Teemat olivat siis yhteistyö, päivähoidon aloitus, vienti- ja hakutilanteet, keskustelut, dialogisuus ja kehittäminen. Opinnäytetyössä selvitimme miten yhteistyö tahojen välillä alkaa, miten sitä pidetään yllä, mitä on hyvä yhteistyö ja miten sitä tulisi mahdollisesti vielä kehittää. Näillä kysymyksillä saavutimme kattavan kuvan yhteistyön toteutumisen kokonaisuudesta. Kysymykset olivat avoimia, jolloin vastaaja sai ilmaista ajatuksiaan omin sanoin ja kertoa myös mahdollisia esimerkkejä. Samat kysymykset aiheesta olivat sekä kasvattajille että lasten vanhemmille, jotta pystyimme vertailemaan molempien osapuolien näkemyksiä. Kyselylomakkeen vastaukset toimivat opinnäytetyön aineistona.

Kyselylomakkeeseen vastasi noin kolmasosa ryhmän kasvattajista sekä vanhemmista. Pohdimme syytä, miksi emme saaneet useammilta vastauksia opinnäytetyöhömmе. Aikaa vastaamiseen annoimme kuukauden, joten mielestämme kiirettä ei voi pitää syynä vastaamattomuudelle. Vastaamattomuuteen saattoi vaikuttaa kyselyn aihe, jos aihe ei ollut heille ajankohtainen tai omaa mielenkiintoa herättävä. Kysely saattoi myös olla niin arka, ettei kysymyksiin haluttu vastata. On kuitenkin outoa, että noinkin harva on kiinnostunut yhteistyöstä ja sen kehittämisestä. Erityisesti olemme ihmeissämme, miksi kyselyyn vastasi vain kaksi kasvattajaa, sillä opinnäytetyö tehdään kuitenkin erityisesti heitä varten. On mahdollista, että kasvattajat pelkäsivät henkilöllisyytensä tulevan esiin tai sitä, että he saattaisivat vastauksillaan huonontaa päiväkodin mainetta. Tarjosimme tilaisuuden kertoa anonymisti ajatuksia ja mielipiteitä sellaisista asioista, joita kasvo-
tusten harvemmin halutaan tuoda julki. Vastaajat saattoivat myös pelätä sitä, että heidän vastauksensa tulee ilmi valmiissa opinnäytetyössämme. Osa saattoi myös ajatella, että kyselyyn vastaamisesta on hyötyä vain meille eikä suoranaisesti heille itselleen. Uskomme, että kyselylomakkeen avulla saimme vastaajia kuitenkin enemmän, mitä olisimme saaneet esimerkiksi haastattelemalla heitä henkilökohtaisesti.

Huomasimme, että osa kysymyksistä tuntui vastaajille hiukan vierailta ja hankalilta. Tämä voi olla syynä tyhjille kohdille joissakin kysymyksissä. Avoimiin kysymyksiin saattoi olla hankalaa keksiä vastausta, minkä vuoksi jotkut vastaukset olivat todella lyhyitä ja mitäänsanomattomia. Olisimme voineet tehdä koekyselylomakkeen ennen virallisen kyselylomakkeiden lähettämistä. Tällä tavoin olisimme varmistaneet, että vastaajat olisivat ymmärtäneet kysymyksemme. Olemme kuitenkin tyytyväisiä siihen, että teimme avoimia kysymyksiä, sillä monivalintakysymyksillä emme olisi saaneet lainkaan käytännön esimerkkejä.

Opinnäytetyötä tehdessä noudatimme salassapitovelvollisuutta. Kerroimme kyselylomakkeessa, miksi tarvitsimme vastauksia sekä sen mihin vastaukset tulivat. Kyselylomakkeen vastaukset olivat luottamuksellisia, eikä niitä käytetty muuhun kuin tämän opinnäytetyön tekemiseen. Opinnäytetyön tekemiseen tarvittavan tutkimusluvan saimme päiväkodin johtajalta. Opinnäytetyön tekijöinä olimme ulkopuolisia ja puolueettomia, joten meillä ei ollut mahdollisuutta vaikuttaa kyselylomakkeista saatuihin vastauksiin.

Uskomme, että vastaukset olivat melko luotettavia, sillä osapuolet saivat vastata niihin kaikessa rauhassa. Valitsimme kyselylomakkeen aineistonhankintamenetelmäksi, jotta kenenkään ei tarvinnut henkilökohtaisesti tai kasvotusten kertoa näkemyksiään. Uskomme myös, että vaikeistakin asioista oli helpompi kirjoittaa, kun ei tarvinnut seistä oman vastauksen takana henkilökohtaisesti kasvotusten.

3.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymyksinä opinnäytetyössämme olivat mitä mieltä kasvattajat ja lasten vanhemmat ovat yhteistyöstään ja miten he haluaisivat sitä kehitettävän. Valitsimme nämä tutkimuskysymyksiksemme, sillä keskeisintä tutkimuksessamme on se minkälaista yhteistyö on tällä hetkellä ja miten sitä tulisi kehittää kyseisessä päiväkodissa. Oli mielenkiintoista selvittää, kuinka osapuolten vastaukset poikkesivat toisistaan. Selvitimme minkälaisia kehitysideoita kasvattajilla ja lasten vanhemmilla oli ja minkälaisiin kehittämisideoihin he olisivat valmiita sitoutumaan. Ehdotimme heille myös mahdollisia kehitysideoita.

3.3 Teemoittelu aineiston analysointimenetelmänä

Saatuamme kyselylomakkeidemme vastaukset, ryhdyimme analysoimaan niitä. Kirjoitimme vastauksista yhteenvedon, jossa jokaisen vastaajan vastaukset kirjoitimme tietyllä värillä. Tämä auttoi meitä jäsentämään työtämme. Tämän jälkeen aloimme koamaan yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia vastauksista. Niputimme samankaltaiset vastaukset yhteen, joiden pohjalta kirjoitimme yhteenvedon. Menettelimme tällä tavoin kaikkien kysymysten kohdalla. Tuloksiin poimimme myös kuvaavia sitaatteja, jolloin saimme vielä havainnollisemmin esiteltyä tuloksia.

Kyselylomakkeissa olleet ennalta valitut teemat näyttäytyivät osittain myös kyselyiden vastauksissa. Aineiston analysointiin nostimme teemat, jotka näyttäytyivät vahvimmin vastauksista. Alkuperäinen teema, yhteistyö tuntui liian laajalta käsitteeltä. Vastauksis-

sa ei puhuttu yhteistyöstä yleisesti vaan siitä, miten se alkaa ja miten se toteutuu. Päivähoidon aloitus teema näkyi sellaisenaan myös vastauksissa, minkä vuoksi emme sitä muuttaneet. Kyselylomakkeessa olleita venti- ja hakutilanteet sekä keskusteluteemoja kuvaa vastauksissa paremmin päivittäinen vuorovaikutus. Uudeksi omaksi teemaksi nostimme kasvatuskeskustelut, sillä ne ovat ennalta sovittuja keskusteluja eikä niitä järjestetä päivittäin. Dialogisuus ja yhteistyön kehittäminen pysyivät samoina teemoina, sillä ne näyttäytyivät selvästi omina kokonaisuuksinaan. Lopullisiksi teemoiksi nousivat yhteistyön alkaminen ja toteutuminen, päivähoidon aloitus, päivittäinen vuorovaikutus, kasvatuskeskustelut, dialogisuus ja yhteistyön kehittäminen. Näiden teemojen alle keräsimme kaikki vastaukset, joissa kyseisestä teemasta puhuttiin. Opinnäytetyömme tulokset erittelimme juuri näiden teemojen avulla.

Valitsimme aineiston analysointimenetelmäksi teemoittelun, koska teemoittelu on suositeltava aineiston analysointitapa jonkin käytännöllisen ongelman ratkaisemisessa. Meidän opinnäytetyössä käytännön ongelmana oli yhteistyön toteutuminen päiväkodissa. Teemoittelun avulla saimme tekstiaineistosta esille kokoelman erilaisia vastauksia ja tuloksia esitettyihin kysymyksiin. Tällöin tutkimustulokset palvelevat parhaiten juuri erilaisia käytännöllisiä intressejä. Nostimme aineistosta esiin tutkimusongelmaa valaivia teemoja, näin oli mahdollista vertailla tiettyjen teemojen esiintymistä ja ilmenemistä aineistossa. (Eskola – Suoranta 1998:175 – 181.) Koemme, että kyselylomake ja teemoittelu yhdessä olivat paras mahdollinen ratkaisu tällaisen aran ja käytännöllisen asian kuvaamiseen ja tarkasteluun.

Teemoittelu vaatii onnistuakseen teorian ja tutkimuksen vuorovaikutusta, mikä tutkimustekstissä näkyy niiden lomittumisena toisiinsa. Teemoittain järjestetyt lainaukset ovat usein mielenkiintoisia, mutta kovin pitkälle menevää analyysia tai johtopäätöksiä ne eivät yleensä tuo esiin. (Eskola – Suoranta 1998:175 – 181.) Opinnäytetyössämme olevat lainaukset ovat yksittäisen kasvattajan tai vanhemman vastauksia, joten emme pystyneet yleistämään asioita tai tekemään pitkälle eteneviä johtopäätöksiä. Johtopäätöskappaleessa peilaamme tutkimuksesta saatuja tuloksia teoriaan.

4 Tulokset

Erittelimme työn tuloksia kyselylomakkeiden vastauksista nousseiden teemojen avulla. Teemat olivat yhteistyön alkaminen ja toteutuminen, päivähoidon aloitus, päivittäinen vuorovaikutus, kasvatust keskustelut, dialogisuus ja yhteistyön kehittäminen. Tuloksien sitaatteihin numeroimme vastaajat. Käytimme kaikissa vanhempien sitaateissa lähde-merkintänä sanaa vanhempi ja kasvattajien sitaateissa sanaa kasvattaja selventämään, mitkä ovat vanhempien sanomaa ja mitkä kasvattajien.

4.1 Yhteistyön alkaminen ja toteutuminen

Suurin osa kyselyymme vastanneista vanhemmista kertoivat saaneensa tietoa päiväkodista Internetin kautta. Jotkut vanhemmista olivat kuulleet päiväkodista hiekkalaatikolla tai ystäviensä kautta. Yhteistyö kaikkien vanhempien mukaan alkoi tutustumiskäynnillä.

Päiväkodin kasvattajien mukaan yhteistyö alkoi päiväkotiin tutustumalla, minkä jälkeen vanhemmat saivat tietoa päiväkodista.

Kun lapsella on varmistunut hoitopaikka, vanhemmat/perhe tulee tutustumaan. Vanhemmille kerrotaan pk:n tavat, päivä – ja viikkorytmi sekä mitä lapsi tarvitsee hoitopäivän aikana. Vanhemmat saavat pk:n vuosisuunnitelman, sekä lapsen esitietolomakkeen, jonka he tuovat päiväkotiin kun lapsi aloittaa hoidon. (Kasvattaja 2.)

Vanhempien mielestä molemminpuolinen avoimuus oli tärkeintä yhteistyön toteutumisessa. Vanhemmat halusivat kuulla niin hyvät kuin huonotkin uutiset päivän kulusta. Hoitajien helppo lähestyttävyyys ja pieni vaihtuvuus sekä muutoksista tiedottaminen mainittiin myös tärkeäksi osaksi yhteistyötä.

Myös kasvattajien mielestä yhteistyö on molemminpuolista avoimuutta. Avoin yhteistyö kasvattajien mukaan tarkoittaa sitä, että kerrotaan puolin ja toisin lapsen päivään vaikuttavista asioista.

Vanhemmat ilmoittavat esim. lapsen poissaoloista ajoissa. Päiväkoti ilmoittaa, mikäli päivärytmi muuttuu jotenkin. (Kasvattaja 1.)

On tärkeää, että asioista päästään yhteisymmärrykseen sekä se että molempia osapuolia kuunnellaan tasavertaisesti. Kasvattajat painottavat, että viestin tulee kulkea molempiin suuntiin yhtä moitteettomasti.

Useimpien vanhempien mielestä yhteistyö päiväkodissa on toteutunut hyvin. Yhteistyö toteutuu joidenkin vastaajien mukaan siten, että kasvattajat kertovat lapsen päivästä ja vanhemmat kertovat, jos jotain erityistä on tapahtunut heidän kotonaan tai vapaa-ajallaan. Muutaman vanhemman mielestä yhteistyössä olisi vielä parannettavaa, erityisesti tiedottamisessa. Yksi vanhemmista myös totesi, että tulee olla itse sinnikäs kyselymään ja vaatimaan vastauksia, jos niitä ei muuten kerrota.

Työntekijä- ja harjoittelijatilanteen tiedottamisessa olisi parannettavaa. Nyt tieto ”uusista aikuisista” tulee usein lapselta. Info-kirjeet/e-mailit voisi tulla useammin, vaikka parin kuukauden välein. (Vanhempi 3.)

Kasvattajien mukaan hyvä yhteistyö kasvattajien ja vanhempien välillä tarvitsee joustavuutta ja avoimuutta. Kasvattajien mukaan yhteistyö sujuu suurimmaksi osaksi hyvin. On toki vanhempia, joiden kanssa yhteistyön muodostaminen on vaikeaa, sille he eivät koskaan kysy tai kerro mitään asioistaan. Kasvattajat kertovat, että yhteisymmärrykseen vanhempien kanssa päästään kuitenkin aina ja että kommunikointi toimii pääosin hyvin.

4.2 Päivähoidon aloitus

Vanhemmat kertoivat, että päiväkotiiin tutustuminen alkoi johtajan kanssa keskustelemalla ja päiväkodin tiloihin tutustumalla. Varhaiskasvatus alkoi vanhempien mukaan asteittain tutustumisella. Vanhemmat saivat olla mukana lapsen tullessa ensimmäisiä kertoja päiväkotiiin. Tutustumisjakson jälkeen lapsi jäi pikkuhiljaa pidemmäksi aikaa yksin hoitoon ilman vanhempiaan.

Kasvattajat kertoivat, että päiväkotiiin tutustuttaessa vanhempia tai perhettä kierrätetään katsomassa päiväkodin tilat. Kasvattajat tiedottavat päivä- ja viikkorytmistä sekä vastaavat vanhempien mahdollisiin kysymyksiin. Kasvattajat olivat yhtä mieltä siitä, että tutustuminen tapahtuu asteittain, jolloin lapsi on pikku hiljaa pidempiä aikoja ilman vanhempiaan päiväkodissa.

Yksi vanhemmista tarttui päivähoidon aloituksesta kysyttäessä siihen, miten lapset siirtyvät pienten puolelta isojen puolelle.

Isompien puolelle siirtyessä olisin toivonut, että ekana päivänä joku tädeistä olisi selkeästi hakenut lapsen kädestä kiinni pitäen. Jäi hieman orvon oloisesti tietämättä minne mennä kulkemaan muiden mukana. Kannattaisiko porrastaa aloittelevia lapsia eri päiville ja ehdottomasti nimetä joku tädeistä vastaanottamaan myös isompi lapsia ja pitämään kädestä ekan päivän aikana. Nyt eka aamupäivä ei tuonut turvallisuuden tunnetta lapselle. (Vanhempi 9.)

Osalla vanhemmista ei ollut mitään erityistoiveita varhaiskasvatukseen liittyen. Muutama vanhemmista toivoi, että lapselle annettaisiin aikaa tottua ja sopeutua rytmiin sekä rutiineihin oman kehityksensä mukaisesti. Vanhemmille oli myös tärkeää, että tarvittaessa lapselle löytyisi mahdollisuus syliin. Kaikki vanhemmat kokivat, että heidän toivensa ollaan otettu hyvin huomioon.

Kasvattajien toiveet vanhempia kohtaan liittyvät arkisiin asioihin. Kasvattajien mukaan on tärkeää, että ilmoitetaan esimerkiksi jos joku muu hakee lapsen päiväkodista.

Toiveet liittyvät lähinnä sopivaan ja säänmukaiseen vaatetukseen, sisätossuihin, vapaapäivistä, lomista ja sairastumisista ilmoittamiseen. Toteutuu yleensä hyvin, mutta aina on niitä, jotka eivät ilmoita mistään. (Kasvattaja 2.)

Vanhemmat kuvasivat aloituskeskustelua informatiiviseksi. Keskustelussa täytettiin kaavake, jossa kartoitettiin muun muassa lapsen valmiudet ja haasteet.

Lyhyt keskustelu käytännön asioista. Hoitoajat, päivän kulku, maksu, ruokailut, lapsen tarpeet ja päiväkodin rutiinit. Aloituskeskustelu on äärimmäisen tärkeä niin päiväkodille kuin vanhemmille ja lapsille. (Vanhempi 3.)

Kasvattajat kertoivat, että aloituskeskustelu käydään mahdollisimman pian lapsen päivähoidon aloituksen jälkeen. Aloituskeskustelussa käydään kaikki mahdolliset lasta ja

perhettä koskevat asiat lävitse. Kasvattajat kokivat aloituskeskustelun erittäin tärkeäksi, sillä sen avulla he oppivat tuntemaan paremmin lasta sekä heidän vanhempiaan.

Jokaiselle lapselle nimetään omahoitaja, joka pitää keskustelun. Keskustelussa jutellaan lapselle tärkeistä asioista, ihmisistä, perheen tavoista, lapsen tottumuksista ja päivärytmistä. Keskustelu käydään tietyn lomakkeen mukaan. Aloituskeskustelussa usein sovitaan, mikäli lapsen kohdalla on jotakin erityistä. (Kasvattaja 1.)

Sekä vanhemmille että kasvattajille aloituskeskustelu näyttäytyy tärkeänä ja informatiivisena keskusteluna varhaiskasvatuksen alkumetreillä. Tästä voidaan nähdä alkavaksi yhteistyön rakentaminen.

4.3 Päivittäinen vuorovaikutus

Suurin osa vanhemmista haluaisi tietää lapsensa päivästä päiväkodissa enemmän, sillä yleensä kasvattajat kertovat vain sen, mitä lapsi on syönyt ja miten hän on nukkunut. Vanhemmat haluaisivat tietää enemmän muun muassa leikeistä, askarteluista tai muista erityisistä asioista heidän lastaan koskien.

Aika vähän tietoa päivästä lopulta tulee. Ruuat ja unet käydään läpi, mutta lapsen vuorovaikutuksesta, ystävyyssuhteista, pärjäämisestä, uhmasesta, leikeistä, toiminnasta, huonosta käytöksestä tai muusta sellaisesta toivoisi enemmän tietoa. Toisin sanoen päiväankulusta tarkemmin. Kysyttäessä tietoa kyllä yleensä saakin. (Vanhempi 3.)

Haluaisin tietää enemmän, mitä päivän aikana on tehty. Ei niin, että ”ei mitään erityistä kerrottavaa. Askarreltu ja ulkoiltu”. Vaan askarreltu lumiukko. Leikit sujuivat kivasti sen ja sen lapsen kanssa. Ulkoiltu aamulla 45min ja nyt iltapäivällä tultiin ulos klo x. Ja tämä kerrotaisiin automaattisesti. Ja erityisesti hankalat tilanteet kerrotaisiin, mitkä yleensä aina kerrotaankin. (Vanhempi 9.)

Muutamalle vanhemmista riittää se, että kasvattaja kertoo lyhyesti lapsensa päivästä. Yhden vanhemman mielestä myös lapset osaavat jo itse kertoa tarpeeksi päiväankulusta, eikä näin ollen kasvattajan tarvitse sitä tehdä.

Kasvattajat sanoivat kertovansa vanhemmille päivittäin sen, miten lapsi on syönyt ja nukkunut sekä sen, että onko lapsi ollut hyvällä vai minkälaisella tuulella. Kasvattajat sanovat kertovansa myös mitä on tehty, kuten esimerkiksi käyty retkellä tai jos on satunut jotain erityistä. Kasvattajien mukaan vanhemmat yleensä kysyvät, jos haluavat tietää jotain lisää päivän tapahtumista.

Vanhemmat myöntävät etteivät kerro paljoakaan kotona tapahtuvista asioistaan. Jotkut sanoivat kertovansa vain sairasteluista, lääkärikäynneistä, lomista sekä huonosti nukuista öistä. Tai sen, jos on tapahtunut jotain erityistä, mistä lapsi saattaisi päiväkodissa itsekin mainita.

Jos on jotain erityistä. Esim. perheenjäsenen sairaus/leikkaus yms. joka helposti järkyttää perheen pienempiä. Nuorimmat muodostavat oman käsityksen tapahtumasta ja voivat pohtia asioita ääneen ja ahdistua päiväkodissa. (Vanhempi 7.)

Kasvattajien mukaan osa vanhemmista ei kerro mitään, mitä heidän kotonaan tapahtuu, kun taas osa vanhemmista kertoo paljonkin. Esimerkiksi miten lapsi on nukkunut, onko syönyt aamupalaa, mitä kotona on leikitty tai miten lapsi käyttäytyy vanhempia kohtaan. Kasvattajat toivoisivat, että ne jotka eivät kerro mitään kotona tapahtuvista asioista ryhtyisivät kertomaan.

Useimmat vanhemmista kokevat, että kasvattajilla on päivittäin aikaa ja mielenkiintoa keskusteluihin heidän kanssaan. Kasvattajat mainitsevat myös, että kiire haittaa päivittäistä keskustelua sekä vanhempien, että kasvattajien osalta. Heidän mukaansa aikaa on hankala löytää vienti- ja hakutilanteissa, sillä monia lapsia viedään ja haetaan samaan aikaan. Aamuisin on kuitenkin enemmän aikaa kuin iltapäivisin.

Toinen kasvattajista kuvaa vanhempien mielenkiintoa ja ajankäyttöä seuraavasti:

Osalla vanhemmista ei ole mielenkiintoa, jos yrittää puhua heidän kanssaan. Vaikuttaa siltä, ettei heitä kiinnosta. Toiset vanhemmista tulee taas juttelemaan paljonkin. Paljon riippuu myös päivästä. (Kasvattaja 2.)

Kasvattajien mukaan suurimmalla osalla vanhemmista on tarpeeksi aikaa haku- ja tuontitilanteissa. Mutta on niitäkin, joilla ei ole aikaa ja joita ei kiinnosta, vaikka tarvetta keskusteluille olisi.

4.4 Kasvatuskeskustelut

Noin puolet vanhemmista kertoivat, etteivät ole olleet kertaakaan kasvatuskeskustelussa aloituskeskustelun jälkeen. Kasvatuskeskusteluja on ollut osalla kerran puoleen vuoteen, osalla vain kerran vuoteen ja lopuilla vielä harvemmin. Osa vanhemmista toivoisi, että kasvatuskeskusteluja järjestettäisiin useammin, kuten esimerkiksi puolivuosittein.

Ei ole ollut vielä yhtään kasvatuskeskustelua. Toivoisin, että keskustelu järjestettäisiin mahdollisimman pian. (Vanhempi 6.)

Kasvattajat kertoivat, että kasvatuskeskusteluja pidetään keskimäärin kerran vuodessa. Heidän mukaansa määrä on riittävä, mutta joidenkin lasten vanhempien kanssa kasvatuskeskusteluja olisi hyvä järjestää useamminkin. Kasvattajat kertoivat, että on myös vanhempia, jotka eivät haluaisi kasvatuskeskusteluja lainkaan.

Noin puolet vanhemmista kokevat kasvatuskeskustelut tarpeellisiksi. Muutamat vanhemmista kokevat kasvatuskeskustelut tärkeiksi, koska heidän mukaansa siellä jaetaan paljon tietoa puolin ja toisin. Vanhempien mielestä on mielenkiintoista kuulla toisen lasta hyvin tuntevan aikuisen ajatuksia. Muutama vanhemmista, jotka eivät ole olleet kasvatuskeskusteluissa, eivät ole myöskään kaivanneet niitä, sillä heidän mukaansa asiat voidaan keskustella ilman virallisia kasvatuskeskustelujakin.

Keskustelut ovat oikein tarpeellisia. Tukea on saatu hyvin. On mielenkiintoista kuulla toisen lasta hyvin tuntevan aikuisen ajatuksia. (Vanhempi 3.)

Kasvattajien mielestä kasvatuskeskustelut ovat todella tarpeellisia varsinkin päivähoitoaloittamisen jälkeen. Kasvatuskeskusteluissa keskustellaan siitä, miten lapsella menee, mitä lapsi jo osaa ja missä lapsi tarvitsee vielä harjoitusta. Joiltakin vanhemmilta kasvattajat kertoivat saavansa tukea kasvatukseen, mutta ne vanhemmat joita ei kiinnosta oikein muutkaan päiväkodin asiat, eivät anna tukea kasvatukseen.

Keskimäärin kerran vuodessa pidetään keskustelut, yleensä määrä on riittävä, Tarpeen mukaan järjestetään useammin. Mutta on myös vanhempia, jotka eivät halua keskusteluja. (Kasvattaja 1.)

Ne puolet vanhemmista, jotka eivät ole olleet lainkaan kasvatustilaisuuksissa eivät voineet vastata tähän kysymykseen. Mutta ne jotka ovat olleet, kertoivat käyneensä läpi lapsen kehitykseen liittyviä asioita. Myös päiväkodissa pärjäämisestä keskusteltiin ja jaettiin toiveita. Yhden vanhemman mielestä kasvatustilaisuus oli valmisteltu hyvin etukäteen, sillä keskustelu käytiin ennalta valmistellun asialistan mukaan.

Päiväkodin arjessa pärjäämisen, lapsen kehitysvaiheen ja kasvamisen paikkojen läpikäyntiä. Molempipuolisten toiveiden ja tavoitteiden kuulemistilaisuutta. Keskustelut on aina sujuneet niin, että myös itselle tärkeät asiat on saatu puhuttua. (Vanhempi 3.)

Kasvattajat kertoivat, että kasvatustilaisuuksissa jutellaan arjen asioista. Esimerkiksi miten päiväkodissa sekä kotona sujuu sekä molemmat osapuolet saavat esittää toiveitaan.

4.5 Dialogisuus

Suurin osa vanhemmista kokee pääsevänsä tasavertaiseen ja molemmin puolin arvostamaan keskusteluun kasvattajien kanssa. Yksi vanhemmista kertoi, että osa kasvattajista on avoimempia, mutta on myös niitä jotka eivät jaksakaan kiinnostua oikein mistään. Yksi vanhempi on myös sitä mieltä, että vaikka asioita sovitaan ja luvataan, niin ne eivät välttämättä kuitenkaan toteudu.

Otetaan molemmat huomioon ja arvostetaan toisen mielipidettä. Kyllä mielestäni se on toteutunut päiväkodin työntekijöiden kanssa. (Vanhempi 5.)

Kasvattajien mukaan suurimmaksi osaksi yhteistyö vanhempien kanssa toimii hyvin, mutta on myös niitä jotka eivät ymmärrä suuren ryhmän aiheuttamia rajoituksia.

Kuunnellaan molempia ja otetaan keskustelussa molempien mielipiteet huomioon. Pyrimme keksimään yhdessä ratkaisun ja koen pääseväni molempia arvostavaan keskusteluun vanhempien kanssa. (Kasvattaja 2.)

Suurimman osan vastanneiden vanhempien mielestä he pystyisivät kertomaan luottamuksella asioita kasvattajille, kun sellaisia tulee vastaan. Muutamat vanhemmat mainitsivat myös, että asioista on ollut luontevaa ja helppoa keskustella kasvattajien kanssa sekä heidän huoliaan on kuunneltu aina suurella sydämellä.

Vaikeista asioista on vain puhuttava, vaikka vanhempi reagoisi miten. Päiväkotihenkilökunnan puolelta luottamus ja vaitiolovelvollisuus ovat itsestään selvyyksiä, mutta emme voi tietää kenelle ja miten vanhemmat puhuvat päiväkodilla kuulemiaan asioita. (Kasvattaja 1.)

Kasvattajat sanoivat, että he pystyvät kertomaan asioista vanhemmille, vaikka vaikeista asioista puhuminen on heille välillä hankalaa. Kasvattajat eivät koskaan tiedä miten vanhemmat reagoivat esittämiinsä asioihin.

4.6 Yhteistyön kehittäminen

Muutamien vanhempien mielestä yhteistyö toimii hyvin nykyisellään eikä heille tullut mieleen kehitysehdotuksia. Osa vanhemmista kaipasi kehitystä kommunikointiin sekä lupauksien toteuttamiseen. Muutama vanhempi antoi kehitysehdotuksia tiedottamiseen sekä keskustelujen järjestämiseen.

Ajankohtaisten asioiden infoamista voisi vielä parantaa. Jonkinlainen päiväkotikuulumiset ja info voisi kirjeen tai e-mailin muodossa tulla parin kuukauden välein tai miksei pieni blogi nettisivuille. (Vanhempi 3.)

Tarhatädit voisivat useammin nykäistä hihasta kahden kesken ja kysyä, onko mitää, mistä vanhempi haluaisi puhua. Joskus olisi mukava myös jutella tätien ja muutaman muun vanhemman kanssa samanaikaisesti. Ei siten, että kaikki vanhemmat olisivat paikalla. Liian isossa ryhmässä ei uskalla keskustella vapaasti. Parempi tiedottaminen olisi yksi kehittämisasia. Esim. kun työntekijä on sairaslomalla, sijaisista, kiertävistä tau-

deista. Tämän voisin hyvin tehdä aulassa tai eteisessä olevalla liitutaululla. Olisi nopeaa, ajantasaista tietoa. Sinne voi myös laittaa tiedoksi, mitä päivän aikana tehty. Nyt tuntuu, että osa vanhemmista jää ilman tietoa. Samoin kaikki tapahtumat olisi syytä tiedottaa esim. tällä liitutaululla edellisellä viikolla etukäteen. (pyhäkoulu, poliisien vierailu jne. Näistä ei ole juurikaan etukäteen saatu tietoa. Monesti kaikki kiva jää siksi väliin. (Vanhempi 9.)

Kasvattajat olivat tyytyväisiä yhteistyöhön, sille se toimii heidän mielestään kohtuullisen hyvin. Kasvattajien mukaan aina löytyy parannettavaa, mutta on vaikeaa keksiä sitä, että miten asioita tulisi parantaa.

En osaa sanoa kuinka esimerkiksi lapsen poissaoloista ilmoittamiseen saisi parannusta. Vanhemmilla pitäisi olla enemmän aikaa haku- ja tuontitilanteissa. (Kasvattaja 1.)

Muutama vanhemmista mainitsi, että he voisivat sitoutua kaikkeen yhteistyöhön mikä on heidän lastensa etujen mukaista. Muutama oli myös sitä mieltä, että he voisivat auttaa retkien ja vanhempainiltojen järjestelyissä tai vanhempainyhdistyksen perustamisessa. Loput olivat tyytyväisiä nykyiseen, eivätkä haluaisi sitoutua sen enempää kuin nykyäänkään.

Kasvattajien mukaan nykyisenkaltaisen yhteistyö on ihan toimivaa, mutta he ovat myös valmiita yhteistyön kehittämiseen tarpeiden mukaisesti. Kasvattajien mielestä vanhemmat voisivat kuitenkin osoittaa enemmän mielenkiintoa ja sitoutuneisuutta päiväkodin asioihin.

5 Johtopäätökset

Yhteistyön toteutuminen lasten vanhempien ja kasvattajien välillä voidaan nähdä alkavan päiväkotiiin tutustumisella. Tutustumiskäynnillä keskustellaan sekä vanhempien että päiväkodin toiveista, tavoista ja tottumuksista. Yhteistyön toteutuminen vaatii molemminpuolista avoimuutta. Yhteistyö toimii kyseisessä päiväkodissa pääosin hyvin.

Parannettavaa olisi kuitenkin molemmiin puolin. Päiväkodin tulisi tiedottaa muuttuvista tilanteista ja vanhempien tulisi olla kiinnostuneempia lastaan ja päiväkotia koskevista asioista. Tärkeintä on, että kumppanukset työskentelisivät yhdessä yhteisten päämäärien mukaisesti. Onnistuneen tuloksen saavuttamiseksi sekä kasvattajien, että vanhempien tulisi osallistua ja sitoutua työhön oman parhaansa mukaan.

Itse varhaiskasvatus alkaa päiväkodin tiloihin tutustumalla. Lapsi ryhtyy tutustumaan päiväkodin arkeen asteittain. Vanhempien erityistoiveina oli, että lapsi saisi edetä oman kehitystasonsa mukaisesti ja että lapselle löytyisi syli tarvittaessa. Kasvattajien toiveet liittyivät lähinnä vaatetukseen sekä poissaoloista ja hakijoista ilmoittamiseen. Aloituskeskustelu nähtiin todella tärkeänä sekä vanhempien että kasvattajien mielestä. Aloituskeskustelussa käydään läpi lasta, perhettä ja päiväkotia koskevia asioita.

Vanhempien osallisuutta ja tasavertaisuutta kumppanina joissakin tapauksissa voidaan vahvistaa tekemällä lapsen kotiin varhaiskasvatuksen aloituskotikäynti, rohkaisemalla vanhempia kertomaan lapsestaan sekä neuvottelemalla perheiden kanssa varhaiskasvatuksen vaihtoehtoja ja valintoja. (Kekkonen 2012:8.) Jo varhaiskasvatuksen alussa on hyvä sopia yhteisiä tavoitteita, joita sitten varhaiskasvatuksen edetessä tiettyin väliajoin yhdessä tarkastetaan. Vaikka vanhemmat ja kasvattajat ovat selvästi erilaisia, heidän asiantuntemuksensa ja muut ominaisuudet täydentävät toisiaan ja ovat yhtä tärkeitä.

Tuloksista voidaan päätellä, että päivittäisessä vuorovaikutuksessa on ristiriitoja. Vanhempien mukaan kasvattajat kertovat päivästä vain sen, miten lapsi on syönyt ja nukkunut. Kasvattajat kuitenkin sanoivat kertovansa näiden lisäksi myös sen, mitä on päivän aikana tehty. Jotkut vanhemmista halusivat tietää päivästä paljon enemmän ja tämän myös kasvattajat aavistivat. Vanhemmille keskeisintä oli saada tieto siitä, millaista lapsen arki päiväkodissa on ja millainen heidän lapsi on siellä. Vanhemmat odottavat kasvattajien avaavan heille sitä osaa lapsen maailmasta, jota he eivät voi itse olla seuraamassa päivän aikana - lapselle tyypillistä käyttäytymistä päiväkodissa sekä hänen mieltymyksiään, toimintatapojaan ja kaverisuhteitaan. (Alasuutari 2010:59.) Helppointa varmasti olisi, jos kasvattajat kertoisivat automaattisesti ruokailujen ja unien lisäksi muun muassa päivän ulkoiluista, ohjatuista toiminnoista sekä leikeistä.

Osa vanhemmista ei kerro mitään kotona tapahtuvista asioista ja he myös tiedostivat sen itse. Kasvattajat toivoivatkin yhteistyön parantamiseksi, että vanhemmat kertoisivat

avoimesti kotona tapahtuvista asioistaan. Kasvattajien tulisi tietää, missä lapsen ja vanhempien elämässä mennään. Lähtökohtaisesti on syytä luottaa siihen, mitä lapsen vanhemmat kasvattajille kertovat. Varhaiskasvatuksen ammattilaisilla ei ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa omatoimisesti selkoa vanhempien olosuhteista. (Mahkonen 2012:174.) Kiire ja osittain myös kiinnostamattomuus tuntuvat haittaavan päivittäisen yhteistyön ylläpitoa. Sekä kasvattajat että vanhemmat tiedostivat sen, että he kertovat asioista vain vähän ja että heidän tulisi kertoa paljon enemmän, mutta he eivät kuitenkaan ole tehneet asialle mitään.

Osa vanhemmista ei ollut ollut kasvatuskeskusteluissa ollenkaan ja loput olivat olleet noin kerran vuodessa. Osa vanhemmista ei kaivannut kasvatuskeskusteluja ollenkaan ja toiset haluaisivat niitä enemmän. Kasvattajat kokivat kasvatuskeskustelut tarpeelliseksi ja heidän mukaansa niitä voisi järjestää useamminkin. Olisi tärkeää pitää kasvatuskeskusteluja säännöllisesti esimerkiksi keväällä sekä syksyllä kaikkien vanhempien kanssa. Niistä on hyötyä, ei vain vanhemmille, vaan myös kasvattajille. Tuloksista voidaan päätellä, että ne jotka eivät ole olleet kasvatuskeskusteluissa, eivät osaa niitä myöskään kaivata. Heille, jotka eivät ole olleet kasvatuskeskusteluissa, ei ole luultavasti laadittu varhaiskasvatussuunnitelmaakaan.

Vanhempien puhe lapsen varhaiskasvatuksesta suunnittelusta on usein sävyiltään myönteistä. Vanhemmille kasvatuskeskustelut ovat syventymistä oman lapsensa asioihin tavalla, mikä ei ole yleensä mahdollista varhaiskasvatuksen arjen kohtaamisissa. Sen takia juuri tällaisia virallisia kasvatuskeskusteluja tulisi järjestää kaikille. Tyypillisesti vanhemmat toivovatkin, että kasvatuskeskustelua järjestettäisiin useammin kuin vain kerran hoitokauden aikana. (Alasuutari 2010:59.)

Kasvatuskumppanuudessa varhaiskasvatuksen haasteena on ratkoa kysymys siitä, miten kasvattajien, vanhempien ja lasten välisessä kasvatusvuorovaikutuksessa syntyvä tieto muokataan ja sisällytetään osaksi varhaiskasvatussuunnitelmia, päivähoidon toimintoja ja kasvattajien tapoja toimia. (Kekkonen 2012:57.) Päiväkodissa käytävien epävirallisten keskustelujen sisältö tulisi siis sisällyttää varhaiskasvatussuunnitelmaan ja myös käytännössä toteuttaa sitä. Sekä kasvattajien että vanhempien on varmasti helppo päivittäisissä keskusteluissa luvata toisilleen erilaisia asioita, mutta virallisesti kirjatut asiat otetaan vakavammin ja näin ollen tehdään töitä yhteisten lupausten ja sopimusten toteutumisen eteen. Kasvattajien ja vanhempien kasvatuskumppanuudes-

sa on nimenomaan kysymys ammatillisesta suhteesta eikä sitä saa samaistaa esimerkiksi ystävyyssuhteeksi.

Molemmat osapuolet kokivat pääsevänsä kunnioittavaan ja arvostavaan päivittäiseen vuorovaikutukseen keskenään. Vanhemmat toivoivat, että kasvattajat olisivat enemmän kiinnostuneita asioista ja tekisivät sen mitä lupaavat. Toisaalta myös kasvattajat toivoivat vanhemmilta kiinnostusta päiväkodin asioihin liittyen. Molemmat osapuolet olivat pystyneet kertomaan asioistaan luottamuksella, vaikka he eivät ole välttämättä tietäneet, mihin asti tieto johtaa. Myös kasvattajien tulisi kertoa vaikeista asioista vanhemmille, vaikka he eivät tietäisikään kuinka vanhemmat reagoivat. Vanhempien luottamusta kasvattajiin voidaan lisätä tukemalla lapsen ja kasvattajan vuorovaikutusta, sillä se millä tavalla kasvattaja välittää tietämystään lapsesta ratkaisee paljon. Kumppanuussuhde edellyttää toteutuakseen molemminpuolista kunnioitusta. Erityisesti kasvattajien tulisi hyväksyä toistensa samanarvoisuus. Erimielisyyksiä syntyy aina ja ne tulee ratkaista toisiaan kunnioittaen. Jos kumppanuussuhde perustuu neuvotteluun, tällaisten ristiriitaisten tilanteiden todennäköisyys pienenee. Jotta kasvatuskumppanuudessa onnistutaan, molemmat osapuolet tarvitsevat vuorovaikutustaitoja kuten oikeita olosuhteita, tarkkaa kuuntelemista ja tulkitsemista, rehellisyyttä sekä asianmukaista vastaamista. (Davis 2003:42 – 44.)

Asiakastyön vuorovaikutuksessa olevaa ensimmäistä tasoa on havaittavissa osassa vastauksista. Vanhemmat ja kasvattajat tietävät olevansa suhteessa lapsen kasvatuksessa, mutta kumpikaan ei oikein asetu suhteeseen vakavissaan. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että osapuolet eivät kerro toisilleen asioistaan ja eivät tee aloitetta vuorovaikutukseen. Vastauksista löytyi paljon yhteistyösuhteita, joissa molemmat osapuolet sitoutuvat yhteisiin päämääriin ja pyrkivät niihin. Erityisesti kasvatustalutuksessa olleet ovat sopineet kirjallisesti yhteisiä tavoitteita, joihin molempien osapuolien tulisi pyrkiä. Korkein sosiaalisen vuorovaikutuksen taso, yhteistoiminnallisuus on sosiaalisen vuorovaikutuksen harvinaisia kohtaamisia, joissa syntyy molemmin puoleinen luottamus ja vaikuttavuus. Tuloksista voidaan tehdä johtopäätöksiä, että vain muutama on päässyt kyseiselle tasolle, vaikka kaikkien tulisi olla ihanteellisella korkeimmalla sosiaalisen vuorovaikutuksen tasolla. (Mönkkönen 2002:43.)

Kasvatustalutuksen vuorovaikutuksen voidaan nähdä etenevän Maslowin tarvehierarkian mukaisesti. Tuloksista voidaan päätellä, että lähes kaikki kasvattajat ja vanhemmat keskustelvat lapsen fyysiseen terveyteen, turvallisuuteen ja lapsen perustarpeisiin liittyvistä

asioista. Kasvattajien ja vanhempien välistä keskustelua lapsen vertaisryhmään ja kasvatusyhteisöön kuulumisesta ei juurikaan käydä. Kuitenkin osa vanhemmista toivoi esimerkiksi, että hänelle kerrotaisiin mitä lapsi on leikkinyt ja kenen kanssa. Kaikki vastaajat kertoivat pääsevänsä kuulemiseen ja kunnioitukseen perustuvaan vuorovaikutukseen. Viimeisessä vaiheessa kumppanuus perustuu molemminpuoliseen sitoutumiseen kasvattajat ja vanhemmat rakentavat yhteistä ymmärrystä lapsen varhaiskasvatuksesta, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. (Kekkonen 2012:57 – 58.) Tuloksista voidaan päätellä, että useat vastaajista ovat sitoutuneita, mutta aina kuitenkin ei tehdä mitä sovitaan. Vanhemmat eivät tunnu myöskään pääsevän mukaan varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin.

Tuloksista voidaan päätellä, että suurin osa osapuolista on tyytyväisiä nykyiseen yhteistyöhön. Jotkut vanhemmat ja kasvattajat ovat kuitenkin myös sitä mieltä, että tiedon kulkuun tulisi saada kehitystä. Suurin osa, sekä kasvattajista että vanhemmista, ovat valmiita lasten edunmukaiseen yhteistyöhön, mitä se sitten ikinä vaatiikaan. Lasten vanhempien ja kasvattajien yhteistyön tulisi nimenomaan tähdätä lapsen etuun, ja tästä voisikin päätellä, että molemmat osapuolet voisivat olla valmiita vielä kehittyneempään yhteistyöhön. Vaikka molemmat osapuolet mainitsivat olevansa valmiita lapsen edunmukaiseen yhteistyöhön, tuntuu siltä, että yhteistyö kulkisi vanhempien sekä kasvattajien ehdoilla, eikä niinkään lapsen. Jos vanhemmilla tai kasvattajilla on kiire, huono päivä tai jokin muu este, nämä syyt menevät usein etusijalle, eikä lapsen etua tulla ajatelleeksi.

Varhaiskasvatuksen uudistamisessa painotetaan vanhempien ja kasvattajien tasavertaista vuorovaikutussuhdetta. Vanhempia ei tulisi nähdä tuen kohteina, vaan tasavertaisina kumppaneina, joilla on oikeus osallistua ja vaikuttaa oman lapsensa varhaiskasvatukseen, lapsiryhmän toimintaan yhdessä toisten vanhempien kanssa sekä laajemminkin julkisen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen ja sen sisältöön. Tavoitteena on, ettei vanhemmat jäisi taka-alalle varhaiskasvatuksen toteuttamisessa. (Mahkonen 2012:87.)

Kasvatuskumppanuudessa on kysymys paitsi vanhempien ja kasvattajien asennoitumisesta yhteiseen kasvatustehtävään myös sen konkreettisesta organisoinnista ja sopimisesta molemmille osapuolille sopivalla tavalla. Kasvattajilla on ensisijainen vastuu sisällyttää alusta alkaen perhekohtaisesti kasvatuskumppanuus luontevaksi osaksi lapsen varhaiskasvatusta. Vanhemmille tulisi järjestää mahdollisuuksia kasvatuskas-

kusteluihin, paitsi oman lapsen osalta, myös yhdessä muiden vanhempien ja kaikkien kasvattajien kanssa. Kasvatuskumppanuuden yhtenä tavoitteena on myös edistää vanhempien keskinäisen yhteistyön muotoja ja tapoja. (Stakes 2003:29.) Vaikka kasvatuskumppanuus ja yhteistyö ovat kiinni kasvattajista sekä vanhemmista molemmista, tulisi aloite kuitenkin tulla kasvattajilta. Kasvattajien ja päiväkodin tulisi mahdollistaa aikaa ja tilaa kasvatustekeskusteluille, vanhempainilloille ja muille varhaiskasvatuksen kehittämisen areenoille.

Kasvattajat vastaavat päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta. Vanhemmilla tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja osallistua sen arviointiin yhdessä muiden vanhempien kanssa. Lähtökohtana vanhempien ja lasten suorittamalla arvioinnille on, että varhaiskasvatussuunnitelma on koko yhteisön yhdessä laatima, se on aktiivisessa käytössä ja sen sisältö perusteineen on kaikkien kasvattajien ja vanhempien tiedossa. Vanhempien ja lasten suorittama arviointi on osa varhaiskasvatuksen jatkuvaa kehittämistä. Vanhemmat seuraavat ja arvioivat varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden toteutumista sekä kasvattajat arvioivat ja kehittävät suunnitelmaa. (Stakes 2003:30.)

Kyseisessä päiväkodissa ei ole yksikön omaa varhaiskasvatussuunnitelmaa, vaan he käyttävät Helsingin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaa. Päiväkotiin kannattaisi laatia yksikön oma varhaiskasvatussuunnitelma vanhempien ja kasvattajien yhteistyöllä. Näin ollen vanhemmat pääsisivät osallisiksi päätöksenteossa ja arvioinnissa. Myös kasvattajien tehtävää helpottaisi, jos he ottaisivat vanhempien asiantuntijuuden avuksi varhaiskasvatussuunnitelman tekemisessä.

6 Pohdinta

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää minkälaisia ajatuksia 3–6-vuotiaiden ryhmän lasten vanhemmilla ja kasvattajilla on heidän välisestä yhteistyöstään ja miten sitä tulisi heidän mielestään kehittää. Saimme kyselylomakkeiden avulla kattavat ja esimerkein varustellut vastaukset tutkimuskysymyksiimme. Vastauksena ensimmäiseen tutkimuskysymykseemme on, että yhteistyö lasten vanhempien ja kasvattajien välillä näyttää toteutuvan pääosin hyvin. Vanhempien ja kasvattajien mukaan yhteistyö vaatii molemminpuolista avoimuutta. Suurin osa vanhemmista haluaisi tietää lastensa päivästä enemmän ja puolestaan kasvattajat haluaisivat tietää lasten kotona tapahtuvista

asioista enemmän. Vastauksena toiseen tutkimuskysymykseemme on, että yhteistyötä voisi kehittää parantamalla kommunikointia ja asioista tiedottamista.

Kysyessämme kehitysideoita eräs vanhemmista ehdotti, että päiväkotiin hankittaisiin esimerkiksi liitutaulu kaikkien nähtäville, johon kasvattajat kirjoittaisivat päivän kulusta ja tapahtumista. Olemme ehdottomasti samaa mieltä, että tällaisen taulun voisi hankkia. Taululle voisi kirjoittaa, kuinka paljon on ulkoiltu, mitä ohjattua toimintaa on ollut päivän aikana sekä mitä retkiä ja tapahtumia on tulossa lähitulevaisuudessa.

Kuukausittain voisi myös lähettää vanhemmille joko sähköpostin tai kirjeen ajankohtaisista asioista. Näillä toimilla vanhemmat voivat itse valita haluavatko tietoa päivän tai päiväkodin asioista, sillä ainahan e-mailin tai kirjeen voi jättää lukematta. Uskomme kuitenkin, että jos tietoa tulisi enemmän, sitä otettaisiin avosylin vastaan. Vanhempainillan voisi järjestää muutaman kerran vuodessa. Siellä vanhemmat saisivat tuoda esille omia ajatuksiaan ja toiveitaan päiväkotimaailmaan sekä varhaiskasvatukseen liittyen. Vanhemmat saisivat myös jakaa ajatuksiaan muiden vanhempien kanssa. Tiedottamista voitaisiin parantaa myös reissuvihon avulla, minkä myötä tieto saataisiin kulkemaan paremmin. Tiedottamisen ja kommunikoinnin kehittämisessä joutuu näkemään vaivaa, mutta pidemmän päälle se varmasti on sen arvoista, sillä tiedon tulisi kulkea päiväkodin arjessa puolin ja toisin.

Valmiin työmme toimitamme työelämäkumppanillemme, jotta he saavat kaiken mahdollisen hyödyn opinnäytetyöstämme. Ehdotimme heille työssämme erilaisia menetelmiä vanhempien ja kasvattajien yhteistyön kehittämiseksi. Opinnäytetyötämme lukemalla työelämäkumppani saa myös teorialtetta hyvistä varhaiskasvatuksesta, kasvatuskumppanuudesta, dialogisuudesta ja kuinka nämä tulisi ottaa huomioon päiväkodin arjessa.

Olemme erittäin tyytyväisiä aiheemme valintaan, sillä tällaiset työt ovat varhaiskasvatukselle tärkeitä. Opinnäytetyömme avulla päiväkodin kasvattajat saavat tietoa lasten vanhempien mielipiteistä ja ajatuksista, minkä avulla yhteistyötä pystytään jatkossa kehittämään tarvittavaan suuntaan. Myös vanhemmat pystyvät lukemaan kasvattajien ajatuksia siitä, miten vanhempien avulla voitaisiin kehittää yhteistyötä. Työmme toimii palautelaatikkona yhteistyön toteutumisesta. Olisi mielenkiintoista tehdä jatkotutkimus samaan päiväkotiin tietyn ajan jälkeen ja katsoa onko mahdollisesti yhteistyössä vanhempien ja kasvattajien välillä tapahtunut kehitystä parempaan suuntaan.

Varhaiskasvatus on kuin mitä tahansa asiakaspalvelua, jossa kaikilla on mahdollisuus antaa asiakaspalautetta. Tiedämme, että yhteistyön toteutumiseen tarvitaan kaksi osapuolta, joten olisi tärkeää että myös vanhemmilla on mahdollisuus kuulla kasvattajien ajatuksia yhteistyöstä. Varhaiskasvatuksessa yhteistyö saattaa olla arkaluontoista, jolloin voidaan pelätä toisten reagointia kerrottuihin asioihin, ja ehkä tämän vuoksi päivittäisissä kohtaamisissa palaute ei välity.

Jokainen päiväkotitoi voisi hyödyntää ideaamme selvittääkseen päiväkodin lasten vanhempien ja kasvattajien mielipiteitä ja mahdollisia toiveita yhteistyöhön liittyen. Varhaiskasvatus perustuu vanhempien ja kasvattajien väliseen yhteistyöhön, sillä he luovat tasavertaisina asiantuntijoina pohjan lapsen varhaiskasvatukselle. Tulevina alan ammattilaisina sisäistämme ajatuksen, että lapset ja heidän vanhempansa ovat asiakkaitamme, jolloin heidän tyytyväisyys varhaiskasvatukseen on tärkeintä.

Yhteiskunnallisesta näkökulmasta kasvatuskumppanuus voi edesauttaa varhaista puuttumista. Vanhempien ja kasvattajien välinen yhteistyö mahdollistaa sen, että vanhemmilla on mahdollisuus saada ajoissa apua kasvatukseen. Laajemmassa mittakaavassa kasvatuskumppanuudella voidaan ehkäistä jopa perheväkivaltaa, lasten ja nuorten syrjäytymistä, heitteillejättöä sekä vähentää lasten huostaanottoja. Perheitä pystytään neuvomaan sinne, mistä he voivat saada apua ongelmatilanteisiinsa.

Opinnäytetyön tekeminen antoi meille paljon eväitä tulevaisuuteen varhaiskasvatuksen parissa. Olemme molemmat olleet töissä päiväkodissa ja nähneet kasvatuskumppanuuden toteutumista käytännössä. Tiedämme sen, että aina ei ole mahdollisuutta löytää sopivaa hetkeä päivittäisille keskusteluille. Tulevina alan ammattilaisina pyrimme siihen, että päivittäin itse otamme kontaktia vanhempiin. Näin ollen olemme helposti lähestyttävissä ja nimenomaan heitä varten. Aina on helppo syyttää toista osapuolta yhteistyön heikkouksista, mutta voimme nyt todeta kaiken lähtevän itsestä oli sitten kasvattaja tai vanhempi.

Niin kuin vastauksistakin huomasimme molemmat osapuolet tuntuivat olevan valmiita kaikkeen mahdolliseen yhteistyöhön lasten etujen mukaisesti. Kasvatuskumppanuus on juuri sitä. Molempien, kasvattajien sekä vanhempien panostamisella yhteiseen kasvatustehtävään, voimme saavuttaa nykypäivänä tärkeänä pidettyä kasvatuskumppanuutta. Halusimme opinnäytetyössämme selvittää kasvattajien sekä vanhempien

näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta ja yhteistyöstä. Niin kuin opinnäytetyöstämme voi päätellä, kasvatuskumppanuuteen todella tarvitaan molempia osapuolia, ja se voidaan nähdä sijoituksena tulevaisuuteen.

Lähteet

Alasuutari, Maarit 2010. Suunniteltu lapsuus. Keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoitossa. Tampere: Vastapaino.

Davis, Hilton 2003. Miten tukea sairaan tai vammaisen lapsen vanhempia? Sipoo: Silverprint

Eskola, Jari – Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Helsingin kaupunki 2007. Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma. Sosiaalivirasto. Verkkodokumentti. <
http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/efdc20804306d509ba23fb7b1dab68e6/Hki_varhaiskasvatussuunnitelma.pdf?MOD=AJPERES >. Luettu 22.2.2012 ja 24.4.2012.

Hujala, Eeva 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: Bookwell Oy.

Hämäläinen, Juha 1999. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopio: Kopijyvä.

Järvinen, Mervi – Laine, Anne – Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Kaskela, Marja – Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta-
 opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy

Kekkonen, Marjatta 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.

Mahkonen, Sami 2012. Päivähoito ja laki. Porvoo: Bookwell Oy.

Metsämuuronen, Jari 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Mönkkönen, Kaarina 2002. Dialogisuus kommunikaationa ja suhteenä. Vastaamisen, vallan ja vastuun merkitys sosiaalialan asiakastyön vuorovaikutuksessa. Kuopio: Kuopion yliopisto painatuskeskus.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2002. Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Verkkodokumentti:<
<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais2/julkaisu0209.htm> >. Luettu 22.2.2012.

Stakes 2003. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Guzenina-Richardson, Maria 2012. Lasten kasvun turvaaminen vaatii kumppanuutta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Verkkodokumentti: <

http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/ajankohtaista/kuukauden_teema/helmikuu_2012/lasten_kasvun_turvaaminen_vaatii_kumppanuutta >. Luettu 22.2.2012.
Viittala, Kaisu 2006. Lasten yhteinen varhaiskasvatus. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.

Kirje vanhemmille ja työntekijöille

Hyvät vanhemmat ja työntekijät,

Olemme Metropolia Ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita ja teemme opinnäytetyön yhteistyössä päiväkotinne kanssa. Opinnäytetyömme aiheena on yhteistyö päiväkodin työntekijöiden ja 3–6-vuotiaiden lasten vanhempien kanssa.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista, mutta toivomme kiinnostusta tätä kohtaan, jotta saisimme mahdollisimman todellisen kuvan ajatuksistanne ja näin ollen yhteistyötä voidaan jatkossa kehittää.

Kyselyyn vastataan nimettömänä, emmekä myöskään mainitse päiväkodin nimeä opinnäytetyössämme. Kyselyiden vastaukset palautetaan suljetussa kuoressa, jotta yksityisyytenne säilyy. Vastaukset tulevat siis vain meidän käyttöön ja käytämme niitä vain tässä opinnäytetyössä. Voitte vastata kysymyksiin omin sanoin ja kertoa myös esimerkkejä.

Kyselyn viimeinen palautuspäivä on perjantaina 11.05.2012. Suljetun kuoren voitte palauttaa päiväkotiin.

Ystävällisin terveisin:

Anna Tasanen (anna.tasanen@metropolia.fi)

Anna Tirri (anna.tirri@metropolia.fi)

Kysely 3-6vuotiaiden lasten vanhemmille

YHTEISTYÖ

1. Miten saitte tietoa päiväkodistanne? Kuinka yhteistyönne alkoi?
2. Mitä mielestänne on hyvä vanhempien ja työntekijöiden välinen yhteistyö?
3. Miten tämä toteutuu päiväkodissanne?

PÄIVÄHOIDON ALOITUS

1. Miten tapahtui päiväkotiin tutustuminen?
2. Mitä toiveita teillä oli päivähoitoon liittyen ja kuinka ne otettiin huomioon?
3. Kerro päivähoiton aloituskeskustelusta? Miten se toteutettiin ja mitä siinä keskusteltiin? Mikä merkitys mielestäsi aloituskeskustelulla on?

VIENTI- JA HAKUTILANTEET

1. Mitä tiedätte lapsen päivästä päiväkodissa ja mitä haluaisitte mahdollisesti vielä tietää?
2. Minkälaisia asioita kerrotte työntekijöille kotona tapahtuvista asioista?
3. Koetko, että työntekijöillä on aikaa ja mielenkiintoa keskustella kanssanne lapsen asioista?

KESKUSTELUT

1. Kuinka usein olette olleet kasvatuskeskustelussa päivähoidon aloituksen jälkeen? Onko keskusteluita ollut riittävästi?
2. Oletko kokenut keskustelut tarpeellisiksi ja saanut tukea lapsenne kasvatukseen?
3. Minkälaisia asioita keskusteluissa on käsitelty ja miten olet päässyt vaikuttamaan niihin?

DIALOGISUUS

1. Minkälaista on mielestäsi tasavertainen ja molemmin puolin arvostava keskustelu? Koetko pääseväsi siihen työntekijöiden kanssa?
2. Pystytkö kertomaan asioita luottamuksella ja kuinka helppoa on keskustella vaikeista asioista työntekijöiden kanssa?

KEHITTÄMINEN

1. Miten yhteistyötä työntekijöiden kanssa tulisi kehittää?
2. Millaiseen yhteistyöhön sinä olet valmis sitoutumaan?

KIITOS VASTAUKSESTANNE!

Kysely 3-6vuotiaiden ryhmän työntekijöille

YHTEISTYÖ

1. Kuinka yhteistyö uusien perheiden kanssa alkaa?
2. Mitä mielestänne on hyvä työntekijöiden ja vanhempien välinen yhteistyö?
3. Miten tämä toteutuu päiväkodissanne?

PÄIVÄHOIDON ALOITUS

1. Miten tapahtui päiväkotiin tutustuminen?
2. Mitä toiveita teillä oli lapsen vanhempiin liittyen ja kuinka ne toteutuivat?
3. Kerro päivähoiton aloituskeskustelusta? Miten se toteutettiin ja mitä siinä keskusteltiin? Mikä merkitys mielestäsi aloituskeskustelulla on?

VIENTI- JA HAKUTILANTEET

1. Mitä kerrotte lapsen päivästä päiväkodissa ja mitä luulette vanhempien mahdollisesti haluavan vielä tietää?
2. Minkälaisia asioita vanhemmat kertovat kotona tapahtuvista asioista ja mitä olisi tarpeen vielä tietää?
3. Koetko, että vanhemmilla on aikaa ja mielenkiintoa keskustella kanssanne lapsen asioista?

KESKUSTELUT

1. Kuinka usein olette olleet vanhempien kanssa kasvatust keskustelussa päivähoiton aloituksen jälkeen? Onko keskusteluja ollut riittävästi?
2. Oletko kokenut keskustelut tarpeellisiksi ja saanut tukea lapsen kasvatukseen?
3. Minkälaisia asioita keskusteluissa on käsitelty ja miten olet päässyt vaikuttamaan niihin?

DIALOGISUUS

1. Minkälaista on mielestäsi tasavertainen ja molemmin puolin arvostava keskustelu? Koetko pääseväsi siihen vanhempien kanssa?
2. Pystytkö kertomaan asioita luottamuksella ja kuinka helppoa on keskustella vaikeista asioista vanhempien kanssa?

KEHITTÄMINEN

1. Miten yhteistyötä vanhempien kanssa tulisi kehittää?
2. Millaiseen yhteistyöhön sinä olet valmis sitoutumaan?

KIITOS

VASTAUKSESTANNE

Liitteen otsikko

Liitteen sisältö